

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 188/2015-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. apríla 2015 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti DEVELOP GROUP a. s., Nobelova 34, Bratislava, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Advokáti Heinrich s. r. o., Skautská 12, Nitra, adresa na doručovanie Lombardiniho 22B, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Roman Heinrich, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Galanta č. k. 30 Cb 11/2014-80 z 18. februára 2015 a takto

rozhodol:

Sťažnosť obchodnej spoločnosti DEVELOP GROUP a. s., odmieta pre neprípustnosť.

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. marca 2015 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti DEVELOP GROUP a. s. (ďalej len

„sťažovateľka“, v citáciách aj „navrhovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Galanta (ďalej aj „okresný súd“) č. k. 30 Cb 11/2014-80 z 18. februára 2015 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka (v právnom postavení navrhovateľky v pôvodnom konaní) sa návrhom na začatie konania podaným okresnému súdu 19. novembra 2013 domáhala zaplatenia sumy 92 131,54 € voči odporcovi – obci Diakovce. Sťažovateľka v úvode sťažnosti poznamenáva, že *«dňa 23. apríla 2014 zaslal právny zástupca odporcu žiadosť o predĺženie lehoty na vyjadrenie sa k žalobnému návrhu. Dňa 9. mája 2014 bolo na Okresný súd Galanta doručené vyjadrenie odporcu - obce Diakovce - k žalobnému návrhu, pričom odporca navrhol súdu, aby v zmysle § 141a OSP uložil „odporcovi“ povinnosť, aby zložil preddavok na trovy konania. Dňa 24. júna 2014 bolo na Okresný súd Galanta doručená oprava vyjadrenia odporcu, doručeného 9. mája 2014, aby povinnosť zložiť preddavky na trovy konania bola v zmysle § 141a OSP uložená navrhovateľovi (nie odporcovi).*

Dňa 18. marca 2015 bolo navrhovateľovi doručené uznesenie Okresného súdu Galanta č. k. 30 Cb 11/2014-80 z 18. februára 2015, ktorým bola navrhovateľovi uložená povinnosť, „aby v lehote do 60 dní od doručenia tohto uznesenia zložil preddavok na trovy konania v sume 4 606,58 € na účet Okresného súdu Galanta“, a to pod sankciou zastavenia konania - v zmysle odôvodnenia tohto rozhodnutia.

Prihliadnuc k zneniu poučenia uznesenia Okresného súdu Galanta č. k. 30 Cb 11/2014-80 z 18. februára 2015, ako aj prihliadnuc k ustanoveniu § 202 ods. 3 písm. q) OSP, resp. ostatných ustanovení OSP, sťažovateľka nemá možnosť iného opravného prostriedku voči uzneseniu Okresného súdu Galanta, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľky garantované čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru. Uznesenie bolo doručené právnomu zástupcovi sťažovateľky dňa 18. marca 2015.».

3. Sťažovateľka sa domnieva, že napadnutým uznesením okresného súdu došlo k porušeniu jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1), a to z týchto dôvodov:

„a) Nesprávna aplikácia zákonného ustanovenia § 141a ods. 1 OSP, ktoré je v priamom rozpore s právnou praxou všeobecných súdov Slovenskej republiky, ako aj judikovanou právnou praxou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v právne totožných a skutkovo obdobných veciach - porušenie princípu právnej istoty.

b) Skutkové a právne závery Okresného súdu Galanta v uznesení zo dňa 18. februára 2015 č. k. 30 Cb 11/2014-80 sú zjavne nedôvodné a arbitrárne, pričom sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné - nedostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia.“

4. Sťažovateľka s poukazom na skutkové okolnosti prípadu, ako i rozhodovaciu prax všeobecných súdov zároveň konštatuje, že „... v zmysle ustálenej súdnej praxe súdov SR, pri rozhodovaní o návrhoch odporcu týkajúceho sa uloženia povinnosti zloženia preddavku na trovy konania pre navrhovateľa v zmysle § 141a ods. 1 OSP, za skutočnosti, že samotný odporca je subjektom, ktorého majetkové pomery nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu o konkurznom konaní, súdy tieto návrhy takýchto odporcov zamietajú. K zamietnutiu dochádza z dôvodu, že konanie nie je možné po nezložení trov konania navrhovateľom zastaviť, nakoľko podmienka zastavenia konania uvedená v štvrtej vete § 141a ods. 1 OSP nebude naplnená. Uvedená súdna prax je potvrdená aj zjednocovacím stanoviskom Občianskoprávneho kolégia NSSR.“

Zároveň dodáva, že „... okresný súd opomenul a súčasne ani neskúmal tretiu zákonnú podmienku pre uloženie povinnosti pre navrhovateľa zložiť preddavok na trovy konania, a to skutočnosť, že u navrhovateľa (tu sťažovateľka) nie sú splnené podmienky pre priznanie oslobodenia od súdneho poplatku v zmysle § 138 OSP v celom rozsahu. Súd uloží navrhovateľovi povinnosť zložiť preddavok na trovy konania, ak sú všetky 3 zákonné podmienky splnené súčasne.

Rozhodnutie okresného súdu je arbitrárne, nakoľko okresný súd nielenže skúmanie tretej podmienky opomenul, ale v skutočnosti ju ani žiadnym spôsobom neskúmal, čoho dôkazom je znenie odôvodnenia samotného rozhodnutia, ktorý sa treťou zákonnou podmienkou vôbec nezaoberal, no napriek tomu dospel k záveru, že táto podmienka splnená je a vydal rozhodnutie s povinnosťou pre navrhovateľa zložiť preddavky trov konania v sume 4 606,58 € na účet Okresného súdu Galanta, a to pod sankciou zastavenia konania.

Týmto svojvoľným postupom, ktorý v rozhodnutí nie je žiadnym spôsobom zdôvodnený, došlo v konečnom dôsledku - vydaním uznesenia, voči ktorému nie je prípustný riadny ani mimoriadny opravný prostriedok - k porušeniu základného práva sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie, ktoré je zaručené v Ústave SR, ako aj v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd. “.

5. V závere sťažovateľka upriamuje pozornosť na rozhodnutie ústavného súdu č. k. I. ÚS 112/2012-30 zo 6. júna 2012 a ústavnému súdu navrhuje, aby „... na základe ustanovenia § 52 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. rozhodol o dočasnom opatrení, ktorým odloží vykonateľnosť uznesenia Okresného súdu Galanta z 18. februára 2015 č. k. 30 Cb 11/2014-80, a to až do rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky o samotnej ústavnej sťažnosti“ a aby následne po prerokovaní veci rozhodol, že:

„1. Základné právo spoločnosti DEVELOP GROUP a. s. na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy SR a právo na spravodlivý súdny proces podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Okresného súdu Galanta pod č. k. 30 Cb 11/2014-80 z 18. februára 2015 porušené bolo.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Okresného súdu Galanta z 18. februára 2015 č. k. 30 Cb 11/2014-80 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Okresný súd Galanta je povinný nahradiť spoločnosti DEVELOP GROUP a. s. trovy právneho zastúpenia, v zmysle § 11 ods. 3 Vyhlášky MS SR č. 655/2004, vo výške 1 474,08 € (2 úkony á 605,81 € (výpočtový základ zo sumy, ktorá je predmetom sporu - 92.131,54 €) + 2 x paušálna náhrada á 8,39 € = 1 228,40 € + 20 % DPH (245,68 €) = 1 474,08 €) na účet právneho zástupcu sťažovateľa. “

II.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

8. Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľkiných práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľka nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré jej zákon na ochranu jej práv poskytuje. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť

výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

9. Sťažnosť ústavnému súdu možno podať len vtedy, keď boli pred jej podaním vyčerpané všetky prostriedky, ktoré zákon na ochranu práv poskytuje. Takým prostriedkom sa podľa ustanovenia § 53 zákona o ústavnom súde rozumie riadny opravný prostriedok, mimoriadny opravný prostriedok, výjímúci návrh na obnovu konania, a iný právny prostriedok, ktoré sťažovateľovi zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd poskytuje.

10. Z doručenej sťažnosti možno vyvodiť, že jej podstatou je námietka sťažovateľky, podľa ktorej okresný súd ústavne nekonformne aplikoval ustanovenie § 141a zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej aj „OSP“), v dôsledku čoho došlo k neprípustnému zásahu do jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj do jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu.

Podľa názoru sťažovateľky je uznesenie Okresného súdu Galanta č. k. 30 Cb 11/2014-80 z 18. februára 2015 v rozpore so zmyslom a účelom Občianskeho súdneho poriadku a predstavuje prekážku v prístupe k spravodlivosti.

11. V zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

12. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

13. V súlade s ustanovením § 141a ods. 1 OSP účinným od 1. januára 2015 navrhovateľovi, u ktorého nie sú splnené predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 v celom rozsahu a ktorý uplatňuje právo na zaplatenie peňažnej sumy prevyšujúcej 400-násobok životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, súd na návrh odporcu uloží, aby v lehote nie dlhšej ako 60 dní zložil preddavok na trovy konania. Na zloženie preddavku podľa prvej vety vyzve súd súčasne s uložením povinnosti navrhovateľovi v rovnakej lehote aj odporcu. Povinnosť zložiť preddavok na trovy konania nemá účastník, ktorého majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu o konkurznom konaní. Ak navrhovateľ preddavok na trovy konania v určenej lehote nezloží a odporca, ktorý má povinnosť preddavok zložiť, ho zložil, alebo odporcom je účastník, ktorého majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu o konkurznom konaní, súd konanie v lehote 15 dní od uplynutia lehoty na zloženie preddavku na trovy konania zastaví.

14. V kontexte znenia ustanovenia § 141a ods. 1 OSP ústavný súd upriamuje pozornosť sťažovateľky (k bodom 3a a 4) na novelu Občianskeho súdneho poriadku

realizovanú zákonom č. 335/2014 Z. z., ktorou sa menil a dopĺňal okrem iného aj zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v zmienenom ustanovení § 141a ods. 1 OSP s účinnosťou od 1. januára 2015 tak, že štvrtá veta ustanovenia § 141a ods. 1 OSP znie: „*Ak navrhovateľ preddavok na trovy konania v určenej lehote nezloží a odporca, ktorý má povinnosť preddavok zložiť, ho zložil, alebo odporcom je účastník, ktorého majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu o konkurznom konaní, súd konanie v lehote 15 dní od uplynutia lehoty na zloženie preddavku na trovy konania zastaví.*“

15. V danom prípade je potrebné sťažnosť považovať za predčasnú, a teda neprípustnú, pretože smeruje proti rozhodnutiu okresného súdu procesnej povahy, ktoré nemá charakter rozhodnutia „konečného“. V okolnostiach danej veci by k eventuálnemu porušeniu sťažovateľkou označených práv v materiálnom slova zmysle na základe jeho nosných dôvodov mohlo dôjsť napr. až v prípade, ak by okresný súd na základe nezloženia stanoveného preddavku na trovy konania zastavil konanie (§ 141a ods. 1 in fine OSP) a následne by prebehlo pre sťažovateľku neúspešné opravné konanie pred všeobecnými súdmi, v rámci ktorého by namietala nosnými dôvodmi tejto sťažnosti. Konanie vo veci samej bude pokračovať na okresnom súde. Až po jeho ukončení a vydaní rozhodnutia okresným súdom, resp. krajským súdom vo veci samej (ako aj po prípadnom využití možnosti podať mimoriadne opravné prostriedky), bude mať sťažovateľka možnosť uplatniť ochranu svojich práv podaním sťažnosti ústavnému súdu (m. m. I. ÚS 440/2012, I. ÚS 59/2013).

16. Na rozdiel od uznesenia o povinnosti zložiť preddavok v zmysle § 141a ods. 1 OSP proti uzneseniu o zastavení konania je prípustné odvolanie a vo vzťahu proti prípadnému nepriaznivému potvrdzujúcemu rozhodnutiu odvolacieho súdu prichádza do úvahy aj podanie dovolania, a to s prihliadnutím na dôvod uvedený § 237 ods. 1 písm. f) OSP. Tak v rámci odvolacieho konania, ako aj v rámci dovolacieho konania proti prípadnému uzneseniu okresného súdu o zastavení konania bude mať sťažovateľka možnosť

uplatňovať všetky tie zásadné námietky, ktoré sú obsahom sťažnosti podanej ústavnému súdu. Všeobecné súdy preto v takomto prípade budú mať možnosť skúmať, či prípadné zastavenie konania pre nezaplatenie preddavku na trovy konania je v danom prípade zlučiteľné s tými právami, porušenie ktorých sťažovateľka touto sťažnosťou namieta.

Za týchto okolností ústavný súd považuje podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy za predčasné, keďže sťažovateľka bude mať v ďalšom priebehu konania vedeného pod sp. zn. 30 Cb 11/2014 k dispozícii účinné právne prostriedky na ochranu svojich petitom označených práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

17. V súvislosti s konkrétnou námietkou sťažovateľky vzťahujúcou sa na odôvodnenie nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 112/2012 zo 6. júna 2012 ústavný súd dodáva, že v citovanom náleze ústavný súd síce vyslovil porušenie práv podľa ústavy a dohovoru, ku ktorým malo dôjsť uznesením Okresného súdu Poprad č. k. 13 C 270/08-938 z 9. januára 2012, ktorým bola účastníkovi konania uložená povinnosť zložiť preddavok na trovy konania, avšak zároveň zdôrazňuje, že s prihliadnutím na ďalšiu rozhodovaciu činnosť ústavného súdu (II. ÚS 129/2012, II. ÚS 130/2012, II. ÚS 131/2012, II. ÚS 132/2012, II. ÚS 134/2012, II. ÚS 135/2012, I. ÚS 440/2012, IV. ÚS 112/2013, IV. ÚS 314/2013, IV. ÚS 721/2013, II. ÚS 48/2014, I. ÚS 537/2014, II. ÚS 715/2014) išlo o ojedinelý (menšinový) názor ústavného súdu, ktorého ojedinelosť preukazujú aj uznesenia toho istého senátu (I. ÚS), ktorý v obdobných veciach uznesením sp. zn. I. ÚS 440/2012 z 3. októbra 2012, ako i uznesením sp. zn. I. ÚS 537/2014 z 10. septembra 2014 (teda po vydaní uznesenia sp. zn. I. ÚS 112/2012 zo 6. júna 2012) sťažnosť už meritórne neposudzoval, ale ju odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

18. Na základe uvedených skutočností ústavný súd odmietol sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, pretože v danom štádiu nie je daná jeho právomoc na prerokovanie veci (o ktorej bude ďalej konať okresný súd).

19. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľky nezaoberal.

20. Podľa § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde k rozhodnutiu pripája odlišné stanovisko sudca Milan Lalík.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. apríla 2015